

Självständigt arbete (15 hp)

Författare		Program/Kurs
Marcus Sjöberg		OP SA 15-18
Handledare		
		Antal ord: 11727
Linda Johansson	Beteckning	Kurskod
		1OP415
<p>SJÖMINERINGAR – OFFENSIVA OCH DEFENSIVA ANGELÄGENHETER</p> <p>ABSTRACT</p> <p>The sea mine has shown that it is an effective weapon during numerous wars and conflicts over the course of history, including operations against the Japanese Empire during World War II and during the Korean War. Yet, despite its proven potency, the sea mine is often neglected or even forgotten. In order to better comprehend this phenomenon a better understanding of mine warfare is needed.</p> <p>When studying previous research into naval mine warfare, an absence of theoretical perspectives can be identified. The purpose of this study is to contribute to this scientific gap by approaching mine warfare from a theoretical perspective.</p> <p>Raoul Castex' theories on strategic manoeuvre and offense versus defence, are used to develop an analytical instrument. Two cases are then analysed: the offensive mine laying campaign in Japan 1942-1945 and the defensive mine laying campaign in Korea 1950-1953.</p> <p>The results show that the theory of strategic manoeuvre has greater explanatory value for the offensive case, while the theory of offense versus defence has an equally high explanatory value for the two cases with their diverse actors.</p> <p>In conclusion, the study demonstrates that a theoretical perspective enables greater scientific understanding of mine warfare and its internal factors.</p> <p>Nyckelord: Castex, strategic manoeuvre, offensiv, defensiv, minkrig, Koreakriget, Operation Starvation</p>		

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	3
1.1. BAKGRUND	3
1.2. FORSKNINGSÖVERSIKT.....	4
1.3. PROBLEMFORMULERING	6
1.4. SYFTE	7
1.5. AVGRÄNSNING	7
1.6. FORSKNINGSFRÅGA.....	7
1.7. DISPOSITION	8
2. METOD	9
2.1. FORSKNINGSDESIGN	9
2.2. FALLSTUDIEN.....	10
2.3. KÄLLKRITIK.....	11
2.5. VALIDITET OCH RELIABILITET	12
2.6. FORSKNINGSETISKA ÖVERVÅGANDEN.....	12
3. TEORI	14
3.1. STRATEGISK MANÖVER	14
3.2. DET OFFENSIVA OCH DEFENSIVA	17
3.3. TEORIDISKUSSION.....	19
3.4. VAL AV TEORI.....	19
3.5. OPERATIONALISERING	20
3.6. ANALYSVERKTYG	23
3.7. CENTRALA BEGREPP	24
3.7.1. <i>Offensiva sjömineringar</i>	24
3.7.2. <i>Defensiva sjömineringar</i>	24
3.7.3. <i>Sjöminor</i>	24
3.7.4. <i>Strategi och manöver</i>	24
4. ANALYS	26
4.1. STRATEGISK MANÖVER	26
4.1.1. <i>Japan</i>	26
4.1.2. <i>Korea</i>	30
4.2. DET DEFENSIVA OCH OFFENSIVA	33
4.3. RESULTAT.....	34
5. AVSLUTNING	36
5.1. BESVARANDE AV FRÅGESTÄLLNINGAR	36
5.2. DISKUSSION.....	36
5.3. RELEVANS FÖR YRKESUTÖVNINGEN	38
5.4. VIDARE FORSKNING	39
6. LITTERATUR OCH REFERENSFÖRTECKNING.....	40
6.1. LITTERATUR.....	40
6.2. ARTIKLAR	40
6.3. E-LITTERATUR.....	41

1. Inledning

1.1. Bakgrund

”The planning, operational, and technical execution of 20th Air Force aircraft mining on a scale never before attained, has accomplished phenomenal results and is a credit to all concerned.”¹

Amiral Chester. W. Nimitz, US Navy, 1945.

”We have lost control of the seas to a nation without a navy, using pre- World War I weapons, laid by vessels that were utilized at the time of the birth of Christ.”²

Konteramiral Allen E. Smith, US Navy, 1950.

Efter USA:s indragande i andra världskriget var en åtgärd att upprätta en offensiv blockad i form av stora mängder sjömineringar i och kring det vidsträckta japanska imperiet. Dessa mineringar resulterade i 1075 sänkta eller skadade fartyg, varav minst 109 av dessa var örlogsfartyg.³

Trots att USA fick erfara minans effektivitet 1942-1945 så blev de, av allt att döma, tämligen överraskade när de själva blev drabbade ungefär fem år senare. I oktober 1950 planerade den amerikanska och FN-sanktionerade styrkan att landstiga i Wonsans hamn, vilken var under nordkoreansk kontroll. Väl på plats blev styrkorna varse om att mineringar hade genomförts i och kring hamnen, vilket ledde till att den planerade landstigningen fick vänta och initialt övergå i en minröjningsoperation. När de väl lyckades öppna en led in i hamnen var operationen redan fem dagar försenad och fem amerikanska örlogsfartyg hade sänkts och ytterligare fem var satta ur bruk.⁴

Med dessa inledande citat och den kortfattade redogörelse för kontexten i vilket respektive uttalande ägde rum kan ett egendomligt händelseförlopp noteras. USA, som själva hade

---

¹ Sallagar, Frederick M. *Lessons from an aerial mining campaign (operation starvation)*. <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a009135.pdf> Santa Monica: RAND Corporation, 1974. (Hämtad 2018-04-07), x.

² Schwarz, Martin. *Future mine countermeasures: No easy solutions*. Naval War College Review. Vol. 67, No. 3 (2014). <http://130.252.58.169/docview/1530093639?accountid=8325> (Hämtad 2018-02-23), 123.

³ Johnson, Ellis A.; Katcher, David A. *Mines against Japan*. Silver Spring: Naval ordnance laboratory, 1973. <https://hdl.handle.net/2027/mdp.39015031485348> (Hämtad 2018-04-03), 21.

⁴ Levie, Howard S. *Mine warfare at sea*. Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers, 1992, 142-143.

åstadkommit en förödande situation för Japan med användandet av minor, blev själva offer för samma vapen strax därefter. Att så skedde var inte besynnerligt, men att de var nästintill helt oförberedda för en sådan situation är det.

Andra världskriget och Koreakriget var inga unika företeelser avseende användandet av sjöminor. Krigföringstypen har haft en väsentlig påverkan på majoriteten av de sjökrig som utspelat sig sedan David Bushnell år 1777 utvecklade den första kontaktminan.⁵ Under sin levnadstid har vapentypen anklagats för att vara oetisk⁶ och dessutom ofta underskattats eller förbisetts, likt i Korea.

Med bakgrund av USA:s brokiga minhistorik och vapnets bevisliga potens samt dess återkommande underskattning anser jag det vara av intresse att fördjupa sig i dessa sällsamma samband.

Det finns även en intersubjektiv uppfattning bland forskare att beaktning av sjöminan ofta åsidosätts vid planering, trots att vapnets storhetstid bedöms att fortgå under överskådlig framtid. Denna vetenskapliga uppfattning kommer nedan att presenteras i uppsatsens forskningsöversikt.

1.2. Forskningsöversikt

Vid selekteringen av artiklar till forskningsöversikten har följande kriterier tagits hänsyn till; artikeln ska explicit beröra minkrig till sjöss och dess inverkan på sjökriget. Med ett sådant urval kommer minkrigets betydelse för sjökriget urskiljas. Med denna utgångspunkt valdes fem artiklar ut vilka på olika sätt och abstraktionsnivåer berör minkriget. Vid inläsning av artiklarna kommer frågan om huruvida resultaten beläggs med teori och i så fall hur att besvaras. Detta perspektiv hade ingen del i urvalet av artiklarna då syftet är att få en objektiv bild av hur teori används i minkrigsdiskursen.

Schwarz skriver i sin artikel om framtidens minröjning och på vilket sätt den troligen kommer att förändras.⁷ Artikeln har inte bara ett förklaringsvärde för minröjning utan även minkriget i sin helhet då författaren påvisar hur viktigt det är att förstå dess potential för sjökriget samt dess föränderliga natur.

---

⁵ Loring Morison, Samuel. *International guide to naval mine warfare*. Washington D.C.: King Communication Group Inc., 2000, 3.

⁶ Levie, 1992, 13.

⁷ Schwarz, 2014, 128-129.

Bennet hävdar i *Mine warfare at sea* att minkrigsförmågan är något som ofta blir nedprioriterat till förmån för till exempel sjöstridsförmågan. Detta menar han grundar sig i organisatoriska och sociala fenomen där minkriget beskrivs som mindre tilltalande för personalen och av den anledningen förbises.⁸ Vidare beskriver Bennet vikten av minkrigsförmågan oavsett vad som anses vara tillfredställande att arbeta med. Dessutom berörs legala aspekter av minkriget i korthet, vilket bidrar till att åskådliggöra hur mångfacetterade aspekterna av minkriget är.⁹

Med utgångspunkt från ett historiskt perspektiv identifierar Truver även minkrigets centrala position för framgångsrika marina operationer. Sedan följer en analys av styrkeförhållandet mellan USA och Kina avseende minkrigsmateriel. Han drar därefter slutsatser om att Kina har goda förutsättningar medan USA är sämre förberedda och således bör se över sin förmåga att bedriva minkrig.¹⁰

Halvorsen genomför en kronologisk analys av Royal Navy's förhållningssätt till minor och dess användande under första världskriget. Britterna hade under denna tid ett ointresserat förhållningssätt till minor, vilket ledde till att de hamnade långt efter i utvecklingen och drabbades av oproportionerligt stora förluster dels på grund av den bristande förmågan.¹¹ Halvorsen argumenterar för att anledningen till att Royal Navy inte erkände minan som ett dimensionerade hot är att officerskåren såg det som oetiskt och ett vapen för den med begränsade resurser. Dessutom levde de brittiska officerarna i tron om att de framgångskoncept som lett dem till den stormaktsposition de hade inte var i behov av förändring.¹² Britternas erfarenheter utgör således ett exempel på vad en bristande minkrigsförmåga kan leda till.

Slutligen presenterar Vego teorier och tankar om kriget i kustnära områden, vilken är den artikel som är mest tveksam huruvida den faller inom ramen för det uppsatta selekteringskriteriet. Jag argumenterar för dess relevans då artikeln detaljerat beskriver inom vilken kontext minkriget förekommer samt dess självklara bidrag till taktiska och operativa mål i densamma.¹³ I *On littoral warfare* är de främsta slutsatserna att en oceangående flotta inte kan optimera sin krigföringsförmåga i kustnära vatten om inte särskilda plattformar med tillhö-

---

⁸ Bennet, Chris. *Mine Warfare at Sea*. African Security Review. Vol. 7, No. 5 (1998). DOI: 10.1080/10246029.1998.9627874. s.3.

⁹ Ibid, 9.

¹⁰ Truver, Scott C. *Taking Mines Seriously: Mine warfare in China's Near Seas*. Naval War College Review. Vol. 65, No. 2 (2012). <http://130.252.58.169/docview/928969715?accountid=8325> (Hämtad 2018-02-26), 62.

¹¹ Halvorsen, Peter. *The Royal Navy and mine warfare, 1868-1914*. Journal of strategic studies. Vol. 27, No. 4 (2004). DOI: 10.1080/136236904200514565. s.685.

¹² Ibid, 703-704.

¹³ Vego, Milan N. *On littoral warfare*. Naval war college review. Vol. 68, No. 2 (2015). <http://130.252.58.169/docview/1660144761?accountid=8325> (Hämtad 2018-03-27), 39-40.

rande taktik och ledningskoncept utvecklas, inom vilken minkrigsförmågan är en central del.¹⁴

De fem artikelförfattarna beskriver alla minkriget ur tämligen skilda perspektiv, vilket bidrar till att åskådliggöra krigföringstypens bredd och komplexitet. Trots de skilda perspektiven enas författarna om att sjöminor är ett viktigt vapen som bör beaktas vid krigföring i kustnära vatten. Dessutom visar artiklarna på att minkrig sällan prioriteras fastän dess påvisade effektivitet är obestridlig.

Vad som också är genomgående för artiklarna är att minkriget som fenomen främst beskrivs generellt utan att anknyta det till någon teori. Vegos artikel närmar sig teoretiska ansatser genom att analysera flertalet vedertagna sjömakts teorier ur ett kustnära perspektiv, vilket i sig inte är särskilt relevant för detta arbete. Vad han konstaterar är att de klassiska sjömakts teorierna inte innefattar det kustnära slagfältet i tillfredställande utsträckning. Eftersom minkrig är en viktig del av detta slagfält kan ett samband och förmodad problematik motiveras även inom ramen för minkriget.

1.3. Problemformulering

I forskningsöversikten är ett teoretiskt perspektiv frånvarande i majoriteten av artiklarna, vilket får en att tvivla på vetenskapligheten i diskursen. De flesta artiklarna förhåller sig främst till kvantitativa data för att dra slutsatser ur logiska resonemang men med frånvaro av vetenskapens fundament, det vill säga teori.

I flera av artiklarna väljer författarna att beskriva mineringsoperationer utifrån begreppen offensiva respektive defensiva mineringar. Dessa begrepp kommer att beskrivas mer i detalj senare, men i korthet är det ett sätt att kategorisera mineringars art och syfte. I artiklarna beskrivs de kortfattat utan att med särskild tydlighet skildra deras stora inbördes olikheter. För att sjömineringar i sin helhet ska förstås på ett nyanserat och djupt plan bör dessa bägge mineringstyper initialt analyseras isolerat och utan inbördes påverkan för att sedan jämföras. Då sjömineringar syftar till att förneka motståndaren rörelsefrihet¹⁵ är det av störst intresse att förstå hur minor påverkar motståndarens verksamhet, vilket indirekt har förklaringsvärde för hur den minerande parten nyttjar vapnet till egen fördel.

---

¹⁴ Vego, 2015, 62-63.

¹⁵ Hartmann, Gregory K.; Truver, Scott C. *Weapons that wait [Mine warfare in the U.S. Navy]*. Updated ed. Annapolis: United States naval institute, 1991, 9.

1.4. Syfte

Uppsatsens syfte är att bidra till en större förståelse för hur offensiva och defensiva minläggningsoperationer påverkar den utsatta aktörens förmåga att handla. Även hur teoribildning kring offensiva och defensiva fenomen i sjökriget förhåller sig till en minkrigskontext.

1.5. Avgränsning

Det empiriska ramverket utgörs av två militära operationer som utfördes på strategisk nivå, vilket innebär att åtskilliga delar av respektive krigsmakt var involverad. Denna uppsats kommer endast se på operationerna ur ett minkrigsperspektiv och av den anledningen utlämnas det som är utan relevans för minkriget. Operationerna kommer avhandlas under hela perioden det förekom minkrigföring, det vill säga åren 1942-1945 och 1950-1953.

De båda operationerna kommer ses ur perspektivet för respektive aktör som blir utsatt för sjöminor, men med undantag för resonemang kring det offensiva och defensiva då samtliga aktörer beaktas.

Teoribildningen kommer utgöras av två separerade teorier från marinteoretikern Raoul Castex, nämligen teorin om strategisk manöver samt teorin om det offensiva och defensiva. Teorin om strategisk manöver kommer avgränsas till de delar som har relevans för forskningsfrågan, vilka presenteras närmre under teorikapitlet.

1.6. Forskningsfråga

I vilken utsträckning kan företeelsen av offensiva och defensiva minläggningsoperationer förklaras med hjälp av Castex' teorier om sjökriget?

Underfrågor:

-I vilken utsträckning har Castex' teorier ett förklaringsvärde för utfallet vid de offensiva mineringsoperationerna i Japan 1942-1945?

-I vilken utsträckning har Castex' teorier ett förklaringsvärde för utfallet vid de defensiva mineringsoperationerna i Korea 1950-1953?

1.7. Disposition

Uppsatsens disposition har utformats med läsaren i åtanke, vilket innebär att en logisk och förståelig följd av uppsatsens respektive delar eftersträvas. Med avsikt att ge tillfredställande förutsättningar att tillgodogöra sig uppsatsens innehåll.

Inledningsvis presenterades en bakgrund till studien för att sedan övergå i en forskningsöversikt, efter vilken ett problem kunde identifieras. Utifrån problemformuleringen definierades sedan ett syfte med studien som låg till grund för formuleringen av forskningsfrågan.

Även en avgränsning har gjorts för att begränsa uppsatsen till det givna omfånget.

Därefter följer metodkapitlet som beskriver studiens tillvägagångssätt, vilket eftersträvar att bereda väg för reproducerbarhet. De hinder eller farhågor som föreligger för sådan transparens diskuteras också i detta kapitel.

I teorikapitlet presenteras Castex' två teorier för att sedan konkretiseras i en operationalisering och därefter rendera i ett analysverktyg. Teorikapitlet har placerats efter metodkapitlet för att möjliggöra en sammanhängande presentation av teori, operationalisering och analysverktyg, med avsikt att skapa en naturlig följd i uppsatsen. Även centrala begrepp beskrivs i kapitlet för att öka förståelsen för Castex' teorier och den efterföljande analysen.

Analyskapitlet inleds med analysen av teorin strategisk manöver med de bägge fallen separerade. För att sedan övergå i en analys av teorin om det offensiva och defensiva med de bägge fallen tillsammans. Därefter redogörs analysens resultat med grund i det analysverktyg som använts.

Avslutningsvis besvaras uppsatsens forskningsfråga och diskuteras kring för att mynna ut i de slutsatser som dragits med bakgrund av studiens resultat. Efter det följer en motivering av uppsatsen relevans för professionen och förslag på hur vidare forskning kan ta sig uttryck samt källförteckning.

2. Metod

2.1. Forskningsdesign

Denna studie är av teoriprovande karaktär då Castex' teorier kring manöver och defensivt samt offensivt agerande i krig prövas i en avgränsad kontext, det vill säga minkriget, för att undersöka om teorierna har ett förklaringsvärde även ur ett sådant perspektiv. Anledningen till att använda två skilda teorier av Castex är förhoppningen om att bidra till ett större djup i analysen samt ett mer anpassat sätt att skildra minkriget. Syftet med denna typ av studie är att med hjälp av dragna slutsatser stärka eller försvaga teorin för den kontext i vilken den har prövats i. För att möjliggöra sådana slutsatser med hög trovärdighet är det viktigt att urvalet av fall underbyggs med goda argument och stor noggrannhet.¹⁶ De valda fallen i den här studien kommer att yttra sig i form av en tvåfallstudie, vilket ger mig stora friheter i strävan mot att identifiera indikatorer ur det teoretiska ramverket som annars kan vara en besvärlig process vid nyttjande av andra studietyper.¹⁷ Denna frihet följer med villkoret att fallen väljs med hänseende av lämplighet för studien snarare än skriftställarens intressen, vilket eliminerar risken för partiskhet.¹⁸ De fall som väljs utifrån denna metodik kommer utgöra uppsatsens empiri som i sin tur återfinns i selekterat material som för denna studie är taget främst från böcker med historiska återgivelser av respektive händelse.

Tillvägagångsättet som sedan kommer användas för att analysera det utvalda empiriska materialet är en kvalitativ dataanalys som syftar till att koncentrera data till det mest väsentliga och med systematik tolka informationen som inom ramen för analysverktyget är relevant.¹⁹ Då uppsatsens teoretiska ramverk inte har en uppenbar koppling till minkriget finns tydliga incitament till varför studien kräver tolkningsutrymme för dess genomförande på ett hållbart sätt. Dessutom kommer grundlig läsning av texterna krävas för att på ett korrekt sätt utröna det essentiella i innehållet.

Själva analysprocessen kommer att initieras med en inläsning på materialet för att sedan identifiera partier i texten som har relevans för analysen med stöd av analysverktyget. Dessa textavsnitt kommer därefter tolkas och mynna ut i en redogörelse för dess bidrag till analysen.

---

¹⁶ Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik; Towns, Ann; Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan [Kons-
ten att studera samhälle, individ och marknad]*. Uppl. 5:1. Stockholm: Wolters Kluwer, 2017, 41.

¹⁷ George, Alexander L.; Bennett, Andrew. *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge: MIT Press, 2005, 19.

¹⁸ Ibid, 83-84.

¹⁹ Johannessen, Asbjørn; Tufte, Per Arne. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Uppl. 1:3. Malmö: Liber, 2003, 106.

2.2. Fallstudien

Minkrigsföring är som senare omnämns i avsnittet 3.7. *centrala begrepp* en typ av krigföring som kan bedrivas på olika sätt och med olika syften, närmare bestämt genom en offensiv eller defensiv utövning. Valet att genomföra en tvåfallstudie grundar sig främst i att möjliggöra ett omfångsrikt perspektiv inom vilket bägge ytterligheterna av minkriget ryms. Då dessa ytterligheter är av olika karaktär gör jag antagandet att begreppet minkrig i sin helhet med fördel förstås med de bägge underkategorierna i beaktan. Genom att välja ett offensivt respektive ett defensivt fall är ambitionen att möjliggöra en nyanserad analys och diskussion av teorin utifrån minkrigskontexten. Därtill har ett kriterium vid valet av fall varit att dess utfall ska vara obestridligt framgångsrikt. Det ovannämnda kriteriet är en av de premisser som framtagits för att skapa ett, som George och Bennett kallar det, mest-lika förhållande mellan fallen.²⁰ Det görs i syfte att minimera yttre irrelevanta faktor som kan påverka jämförelsen av respektive falls analys och resultat. Övriga kriterier som beaktats för att uppnå ett mest-lika förhållande är att eftersträva likvärdiga eller helst en och samma aktör i båda fallen samt ett så kort tidsintervall mellan fallen som möjligt. Med dessa premisser i åtanke eftertraktas ett förhållande mellan fallen där politiska, tekniska och kulturella aspekter är försumbara. Därför valdes följande fall; de allierades offensiva mineringar mot Japan 1942-1945 samt de nordkoreanska defensiva mineringarna mot USA intill koreahalvön 1950-1953.

USA innefattas som en av de centrala aktörerna i respektive fall och händelserna skiljer marginellt i tid vilket motiverar att fallen har liknande förutsättningar ur ovanstående synpunkter. Vidare var de minläggande aktörerna framgångsrika i bägge fallen avseende att försvåra motståndarens verksamhet på grund av minornas förekomst. Dessutom är det av intresse att utgå från de bägge fallen ur ett utomvetenskapligt perspektiv då USA från att ha bemästrat minkriget väl i ett krig, bara fem år senare blir tillsynes överrumplade av dess förekomst.

Med början på det offensiva fallet som utspelade sig i Japan under andra världskriget kommer de bägge fallens huvuddrag, samt vilka delar som avses betraktas, att kortfattat presenteras. Minoffensiven mot Japan initierades i oktober 1942 i den så kallade yttre zonen av det japanska imperiet som vid denna tidpunkt var anslående vidsträckt. Till en början var det främst ubåtar som bedrev minläggning, men senare även flygplan vid kampanjen i den yttre zonen

---

²⁰ George; Bennett, 2005, 83.

som fortlöpte till krigets slut.²¹ I mars 1945 intensifierades kampanjen och 12 000 av de 13 000 minor som fälldes i och kring Japan var en del i den så kallade inre zon kampanjen, vilken gick under namnet *Operation Starvation*. Med flygplan minerades majoriteten av hamnar och andra viktiga platser kring de japanska öarna vilket ledde till en nästintill fullkomlig blockad av riket och senare också en delfaktor till Japans kapitulation.²²

Hela omfattningen av minkampanjen kommer att beaktas vid inläsning av materialet då det främst är det japanska perspektivet som är intressant för denna undersökning. Således kan alla involverade allierade nationers minläggningar, oberoende av fällningsplattformar, uppmärksammas om så är lämpligt inom ramen för analysen.

Därefter följer det andra fallet som berör de defensiva mineringarna av den nordkoreanska kusten under Koreakriget 1950-1953. Minor hade en påverkan på sjökriget under övervägande del av denna tid. Dock har främst skeenden under det första året, 1950, gått till historien som typiska situationer där förekomsten av minor fick synnerlig påverkan på händelseförloppet. Fram till den 10 oktober 1950 hade minor inte utgjort något särskilt hot men det skulle det bli ändring på då ett fåtal minsvepare anlände till Wonsan för att bana väg för en betydande landstigningsomgång som var planerade att debarkera i området. Minorna, utplacerade av nordkoreaner och sovjeter, sänkte eller skadade flera fartyg och fördröjde landstigningen fem dagar i ett kritiskt skede av kriget.²³ Minsveparna var sysselsatta även resterande tid av kriget, men den tidskritiska situationen vid Wonsan var den enda i sitt slag.²⁴

Främst kommer analysen utgå från tiden och besluten som ledde fram till Wonsan samt de femton händelserika dagarna under minröjningsoperationen. Fragment med relevans för analysen från senare händelser i kriget kommer också att betraktas.

2.3. Källkritik

För att försäkra mig om att materialet som valts ut för denna studie är sanningsenliga och återspeglar händelserna på ett korrekt sätt har vissa övervägande gjorts utifrån källkritikens grundpelare; äkthet, oberoende, samtidighet och tendens.²⁵

---

²¹ Johnson; Katcher, 1973, 21.

²² Ibid, 21.

²³ Levie, 1992, 142-143.

²⁴ Cagle, Malcolm W.; Manson, Frank A. *The sea war in Korea*. Annapolis: United States naval institute, 1957, 193.

²⁵ Esaiasson; Gilljam; Oscarsson; Towns; Wängnerud, 2017, 288.

Inledningsvis har källorna bedömts efter huruvida de gett ett äkta intryck vid inläsning och i sitt utförande för att bedöma huruvida källan är vad den utger sig för att vara. Genom att minst ha tre källor per historisk händelse som innefattas i studien kan eventuella beroenden mellan författaren och händelsen med stor sannolikhet uteslutas då eventuella oegentligheter kan jämföras med övriga källor. Majoriteten av källorna är skrivna av amerikaner, många med ett förflutet som officerare. Några deltog även i kriget de beskriver, vilket kan påverka deras ställning som oberoende och även göra dem tendensiösa då de beskriver det egna fosterlandets agerande. Dessutom har samtliga källor återgetts i andrahand vilket tillsammans med författarnas band till nationen som beskrivs ökar behovet av flera källor.

Somliga av källorna är skrivna upp mot fyra decennier efter händelsen de beskriver inträffade, men som tidigare nämnts är alla andrahandskällor, vilka i sin tur i huvudsak använder källor som uppnår en tillfredställande samtidighet.

2.5. Validitet och reliabilitet

Castex' teori om strategisk manöver är i sig självt en utförlig beskrivning av hur han anser att sjökriget ska bedrivas och vilka misstag som kan begås i detta. Då det är sådana framgångsfaktorer som önskas extraheras i denna uppsats operationalisering ges en förutsättningar till en hög grad av validitet, eftersom teorin främst kräver en konkretisering snarare än tolkning för framställan av indikatorer. Dessutom kommer centrala begrepp att definieras för att på sätt undvika att oegentligheter avseende begreppsvaliditet uppstår. Castex åsyftar inte minkriget explicit i någon av teorierna, vilket kan påverka undersökningens reliabilitet om det analysverktyg som utvecklas inte lämpar sig för undersökningen. Analysverktyget har framtagits med det i åtanke och vid genomförandet av analysen har analysverktyget använts konsekvent.

2.6. Forskningsetiska överväganden

Då inga intervjuer eller andra direkta mänskliga kontakter har utgjort del i datainsamlingen till studien har inga överväganden kring dessa personers mående och påverkan behövt göras. Mineringar har historiskt ansetts vara en faslig och ohederlig form av krigföring och en studie i ämnet skulle således kunna uppfattas som oetiskt. VIII Haagkonventionen är kritiserad, men är det enda internationella regelverk som reglerar användandet av minor. Således tar jag stöd i konventionens beslut att, med vissa restriktioner, tillåta användandet av sjöminor.²⁶ Med bak-

---

²⁶ Levie, 1992, 52-53.

grund av det argumenterar jag för att en studie om sjöminor är acceptabel ur ett etiskt perspektiv.

3. Teori

I detta kapitel kommer Castex' teorier att presenteras. Inledningsvis strategisk manöver för att sedan följas av teorier kring det offensiva och det defensiva. Ord i kursiv stil i den kontext de beskrivs innefattas i analysverktyget.

Därefter följer argument för teorins relevans och dess brister i en teoridiskussion, vilket sedermera övergår i en motivering av teorivalet. Slutligen beskrivs centrala begrepp och hur de ska förstås inom ramen för denna uppsats.

3.1. Strategisk manöver

Castex använder sig av begreppet strategisk manöver för att beskriva vad han hävdar är en metod för att optimera utfallet vid genomförandet av marina operationer till sin egen fördel.²⁷ Castex definierar manöver på följande sätt: ”att manövrera är att röra sig intelligent för att skapa en fördelaktig situation”.²⁸ Han beskriver det som essentiellt vid all verksamhet där människor strävar efter att överkomma hinder och uppnå mål, alltså inte endast vid krigföring. Vidare beskriver han att manöver är kärnan i all sådan verksamhet och kräver handlingskraft, intelligens, fantasi, vilja och kunskap.²⁹

Nedan kommer de centrala beståndsdelarna av begreppet att redovisas och därigenom också hur Castex argumenterar för vilka aspekter som är av vikt i sjöstriden. Castex var också en framstående teoretiker avseende resonemang kring defensiva samt offensiva företeelser och dess förekomst i sjökriget. Dessa åtskilda delar i Castex teoribildning kommer därför att kombineras för att ge bättre förutsättningar att skapa ett lämpligt analysverktyg för uppsatsens ändamål. Nedan presenteras strategisk manöver för att sedan följas av Castex' tankar om det defensiva och offensiva.

Det är normalt att en stridande part vill attackera fienden där denne är stark och har intressen, vilket Castex beskriver som *instinktivt handlande*. På liknande sätt vill parten skydda sina egna resurser och intressen till ett högt pris. Denna typ av handlande är inte att manövrera menar Castex och har sällan visat sig vara framgångsrikt historiskt. Han menar därför att överlägsenhet måste eftersträvas där resurser delegeras, vilket förmodligen kommer innebära att relativt viktiga platser måste förbises då befälhavaren bör använda tilldelade resurser med

---

²⁷ Castex, Raoul. *Strategic theories*. Annapolis: Naval institute press, 2017, 101.

²⁸ Ibid, 102.

²⁹ Ibid, 102.

kreativitet och intelligens. Alternativet till detta, hävdar han, är att parten kommer vara närvarande på alla platser av intresse i ett genomgående underläge och kommer därav förmodligen leda till förluster överallt.³⁰

Det är sällan att alla motståndarens intressen är lika viktiga för dem. Oftast är ett av dessa intressen mest vitalt då antingen majoriteten av resurser finns i anslutning eller på grund av att dess utslagning vore förödande på annat vis. Då denna punkt kan leda till ett direkt avgörande ska den ses som det *primära målet*. De insatser som genomförs ska koncentreras mot det *primära målet* då dess fall kommer att bidra till en total kollaps.³¹ Det finns ingen generell regel för hur det *primära målet* identifieras. Det kan vara en punkt där fienden är stark eller svag, men dess fall kommer oavsett att leda till ett vitalt nederlag och omständigheterna avgör befälhavarens prioriteringar. Det *primära målet* kan också vara uttryckt som ett geografiskt område snarare än enheter om det anses viktigare.³²

De fientliga punkter eller resurser som inte är av störst intresse kallas sekundära mål och även dessa kan vara bundna till geografiska områden eller enheter och personella resurser. Vid framgång i dessa sekundära mål kan en mer fördelaktigt situation skapas i det primära målet, vilket huvudsakligen är syftet med insatser i det sekundära målet.³³

Ytterligare en aspekt som är essentiell att beakta för att lyckas med den strategiska manövern är att bibehålla *initiativet* i sitt handlande och inte falla in i passiva handlingsmönster, vilket kommer leda till att fienden får ett övertag och man själv tvingas bli reaktiv gentemot motståndaren. Det är upp till en själv att skapa den fördelaktiga situation som önskas då fienden troligen kommer lägga stor kraft på att det inte sker.³⁴

För att nå framgång mot det primära målet måste tillräckliga *resurser* åläggas uppdraget så att fördelaktiga förutsättningar ges. Det gäller inte bara stridande enheter utan allt som krävs för att bedriva striden med fullgod uthållighet. Dessutom behöver dessa *resurser* koncentreras vid vitala tidpunkter för att uppnå maximal slagkraft.³⁵

---

³⁰ Castex, 2017, 102-103.

³¹ Ibid, 103.

³² Ibid, 103-104.

³³ Ibid, 105.

³⁴ Ibid, 105.

³⁵ Ibid, 105-106.

Då det alltid finns en begränsning i de resurser en part har att tillgå måste således avväganden göras avseende hur resurserna ska fördelas. Denna företeelse kallar Castex stridsekonomi och det handlar främst om att avdela tillräckligt med resurser till de sekundära målen för att de precis ska kunna lösa sin uppgift för att möjliggöra att resterande resurser kan avdelas till det primära målet och således uppnå materiell och personell överlägsenhet där. Beroende på hur stort värde målet har för de strategiska målsättningarna kan det värderas ekonomiskt och med hjälp av kalkyleringar kan bedömningar av resursfördelning göras efter de förutsättningar som föreligger.³⁶

Målprioriteringarna ska ses som dynamiska och kan skifta beroende på händelseförloppet i kriget och hur befälhavaren uppfattar situationen. Upprättandet av framskjutna operationslinjer tas upp som ett exempel då befälhavaren kan behöva koncentrera resurser i ett sådant område för att vinna terräng och sedan avveckla de tillförda styrkorna tämligen snabbt. Om befälhavaren ser prioriteringarna som statiska blir denna typ av flexibla operationer svåra att genomföra.³⁷

Farten med vilken enheter kan förflytta sig är en faktor som bör beaktas då hög *fart* ger större handlingsfrihet. Castex vidhåller att tidsspännet för handling har minskat i sjökrigföringen och således krävs större fartresurser för att kunna agera när tillfälle ges. Givetvis har geografiska avstånd och förutsättningar också en inverkan i detta avseende då det inte spelar någon roll hur snabbt ett fartyg är om avstånden är för stora eller sundet är för smalt för att passera genom.³⁸

Att upprätthålla säkerhet för sina styrkor är viktigt och för att ha kännedom om eventuella säkerhetsbrister måste tillräckliga *underrättelser* om fienden finnas.³⁹

Om ens egna handlande leder till *övertäckning* och förvirring hos motståndaren har en väldigt fördelaktig situation skapats, vilken gynnar den egna manövern. En förutsättning för att uppnå detta tillstånd är att planering om eget handlande förblir utom motståndarens vetskap. Vilselledning, genom spridande av falsk information och avledande manövrar tillsammans

---

³⁶ Castex, 2017, 106-108.

³⁷ Ibid, 108-109.

³⁸ Ibid, 110-111.

³⁹ Ibid, 114.

med fart och rörelse, är alla beståndsdelar som vid skickligt utövande kan uppnå *överraskning*.⁴⁰

När valet för befälhavaren står mellan flera manövrar bör två aspekter av planen övervägas. Den första är vilket värde planens utfall har för det huvudsakliga målet och det andra är den *tidsåtgång* vilken planen uppskattas kräva för att uppnå sitt syfte. Om övervägandet av planerna efter dessa aspekter leder till insikten att motståndaren har bättre förutsättningar i samtliga scenarion ska inte en manöver påbörjas, utan en mer fördelaktigt situation bör inväntas.⁴¹

Varje manöver som inte leder till en *sammandrabbning* har inget värde, oavsett hur framgångsrik den varit i andra avseenden, då den varken förändrar egna eller motståndarens förutsättningar.⁴²

Manövern som den presenteras ovan har setts som huvudsakligen offensiv och dess utövande framhålls ske på strategisk nivå. Det behöver inte nödvändigtvis vara så då manövern och dess inneboende delar ska ses som verktyg även i defensiva och taktiska skeden.⁴³

3.2. Det offensiva och defensiva

Offensiven representerar handlingskraft och rörelse samt är dynamisk i sin natur. Vid en offensiv konfrontation mellan parterna kommer styrkeförhållandet mellan dem att förändras och således omformas förutsättningarna för framtida handlingar. Defensiven kan däremot endast vara statisk då dess syfte är att bibehålla ett givet tillstånd oförändrat genom att förhindra motståndarens kreativa försök till rubbning av tillståndet. Attack beskrivs som positivt till sin karaktär medan försvar är negativt. Endast positiv händelseutveckling kan få motståndaren att förlora sin vilja att strida samt underkasta sig den egna viljan. Även nederlag tar sig i mildare uttryck vid offensivt handlande⁴⁴

Ett offensivt handlande har också andra positiva följd effekter såsom en befälhavare med ett uppsatt mål och en tydlig vilja, vilket bidrar till ett bibehållet initiativ i händelseförloppet och tydlighet avseende vad som ska åstadkommas.⁴⁵

---

⁴⁰ Castex, 2017, 114-115.

⁴¹ Ibid, 115-116.

⁴² Ibid, 117.

⁴³ Ibid, 117-118.

⁴⁴ Ibid, 311-312.

⁴⁵ Ibid, 312.

Den defensiva parten har generellt inget inflytande på omständigheterna under vilka ett händelseförlopp utvecklar sig, men det finns undantag. Ett sådant undantag har visat sig genom historien då den defensiva parten lyckas påtvinga den offensiva en konfrontation där den defensiva tillhandahåller fördelaktiga geografiska och logistiska förutsättningar i, för egen del, känd terräng. I dessa fall har den defensiva skapat egna förutsättningar och många av defensivens negativa aspekter har förhindrats.⁴⁶

Oavsett hur framgångsrikt en defensiv plan genomförs kan den inte nå samma framgångar som motsvarande defensiva plan i land har möjlighet till. Vill det sig väl kan en ogenomträngbar barriär upprättas på land, vilket omöjliggör motståndarens offensiva ambitioner. Någon sådan motsvarighet finns inte i sjökriget och försvararen kan aldrig uppnå ett sådant definitivt skydd. Därför ska alltid ett offensivt tillvägagångssätt eftersträvas, om än med egna resurser och förutsättningar i åtanke.⁴⁷

En offensiv plan har fördelen av att sprida hög moral bland personalen då ett tydligt mål eftersträvas och verksamheten genomsyras av initiativtagande. Väntandet och ovissheten hos försvarande styrkor får ofta psykologiska effekter i form av en rädsla för motståndaren och låg moral.⁴⁸

Trots alla dessa positiva effekter den offensiva planen för med sig är det vitalt att förstå att en sådan inte kan initieras i blindo, utan att förhålla sig till situationen en befinner sig i. Sålunda kan offensiven inte förstås som en obestridlig sanning, utan måste resoneras kring med förnuft och behärskning.⁴⁹

Varje offensiv plan har defensiva element, vilket är en central del i den strategiska manövern då strävan mot ett övertag vid annektering av det primära målet kräver återhållsamhet i tillvägagångssättet beträffande de sekundära målen.⁵⁰ Dessutom kan det direkta skyddet som moderna plattformar besitter ses som defensiva attribut. Ubåtars förmåga till dolt uppträdande, flygplans höga hastighet och ytstridsfartygs förhöjda fartresurser är exempel på detta.⁵¹

---

⁴⁶ Castex, 2017, 313.

⁴⁷ Ibid, 313-314.

⁴⁸ Ibid, 315.

⁴⁹ Ibid, 335.

⁵⁰ Ibid, 336.

⁵¹ Ibid, 337.

3.3. Teoridiskussion

Medan strategisk manöver, som enligt Castex, har flertalet inneboende delar som bör beaktas för att optimera dess utövande är däremot tankarna kring offensiva och defensiva operationer tämligen ensidiga. Den huvudsakliga tesen som drivs är att offensivitet är att föredra då det har potential att leda till ett avgörande samt andra positiva följd effekter, såsom bibehållet initiativ och hög moral bland personalen. Samtidigt som ett defensivt handlande leder till status quo om det vill sig väl, medan personalen avtrubbas och motståndarens förmåga att bedriva offensiva kampanjer i framtiden inte förändras. Teorin om strategisk manöver är mer nyanserad med flera vinklar på vad som bör beaktas vid idkande av sjökrig. Castex' positiva förhållningssätt till offensiva operationer genomsyrar även presentationen av strategisk manöver och liknande argument omnämns även för den teorin.

Delar av diskussionen om strategisk manöver är irrelevant inom ramen för denna uppsats och därför kommer teorin att bearbetas och endast relevanta delar ur teorin operationaliseras för att sedan bli en del av analysverktyget. Därför kommer de aspekter som berör sekundära mål i Castex' teori inte att behandlas då de inom ramen för denna uppsats blir diffusa att analysera. Detta motiverar jag genom att minkriget uppträder på operativ och taktisk nivå i det empiriska materialet medan en analys av sekundära mål har större relevans på strategisk nivå. Om de bägge fallen hade undersökts i sin helhet utan avgränsning vore det av intresse att innefatta sekundära mål eftersom hela krigsorganisationen med dess olika vapenslag då hade inkluderats. Därutöver innebär den begränsade omfattningen av uppsatsen att det endast finns utrymme att avhandla kärnpunkten med hänseende till forskningsfrågan, vilket jag identifierar som de respektive primära målen i de bägge fallen.

3.4. Val av teori

Vego framhäver i artikeln *On littoral warfare* Castex, tillsammans med Mahan, Colomb, Corbett och Wegener som de mest klassiska och framstående marinteoretikerna. Han anser det dock vara problematiskt att de inte åtskiljer sjökriget som utövas nära kusten och det som bedrivs på öppet hav på ett adekvat sätt.⁵² I Christopher Werners bok *Sjömakt: Teori och praktik* identifierar han också de ovannämnda teoretikerna som centrala. Vid inläsning av de olika teoretikernas förtjänster och brister profileras Castex som den för forskningsfrågan mest lämpade av teoretikerna då han explicit resonerar kring centrala delar i problemformulering-

---

⁵² Vego, 2015, 50.

en.⁵³ Närmare bestämt en beaktan av minkriget i kustnära vatten och djupgående resonemang om det offensiva och defensiva, vilket tillsynes är ett lämpligt teoretiskt ramverk för att utföra studien på ett berikande sätt. Castex' perspektiv är dessutom inte enbart det hos en stormakt utan ser även sjökriget ur mindre aktörers ställning⁵⁴, vilket är gynnsamt då aktörerna i studiens fall är både av stormakts- och småstatskaraktär.

Likt de flesta andra har Castex' teorier både förtjänster och tillkortakommanden, vilka bör adresseras för att erhålla en djupare förståelse för helheten. Wayne P. Hughes beskriver Castex i artikeln *Naval maneuver warfare* som en visionär och företrädare för manöverbegreppet, men påpekar också bristerna i hans utpräglade underlägsna synsätt. Som amerikan menar Hughes att manöverkrigföring är riskfyllt och därför inte alltid kan ses som ett ideal för en aktör i en fördelaktig position.⁵⁵ Vidare beskriver Hughes manöver, förstådd ur Castex' andemening, som ett begrepp givande vid taktiska studier men för diffust och omgärdat av mystik för att passa in i en doktrinär kontext.⁵⁶ Då Castex' teori kommer nyttjas för ett studerande ändamål är denna kritik försumbar, men teorins diffusa karaktär kan vara beaktningvärd ur ett validitetsperspektiv. Werner beskriver Castex som en balanserad och jämförelsevis okritiserad teoretiker med en vilja att förfina och sammanföra olika idéskolor snarare än att vara nyskapande.⁵⁷

Med dessa sammanvägda åsikter och perspektiv av Castex' teoribildning i beaktan anser jag den vara lämplig som teoretiskt ramverk för denna studie.

3.5. Operationalisering

För att erhålla förutsättningar till analysering av det empiriska materialet behöver de, för forskningsfrågan, relevanta beståndsdelarna i Castex' teori om strategisk manöver brytas ut och formuleras på ett sådant vis att de lämpar sig som indikatorer, vilka kommer tas i beaktan vid inläsning av materialet. Den selektering som omnämndes i teoridiskussionen avseende strategisk manöver kommer inte att diskuteras vidare och de delar som valts att uteslutas ur framställandet av analysverktyget kommer inte heller att redogöras för. Samtliga teoretiska element av värde för forskningsfrågan kommer avhandlas i syfte att identifiera hur de kan up-

---

⁵³ Werner, Christopher. *Sjömakt [Teori och praktik]*. Uppl. 2:1. Stockholm: Försvarshögskolan, 2010, 59-92.

⁵⁴ Ibid, 88-89.

⁵⁵ Hughes, Wayne P. *Naval maneuver warfare*. Naval war college review. Vol. 50, No. 3 (1997).

<http://130.252.58.169/docview/205923021?accountid=8325> (Hämtad 2018-04-29), 38-39.

⁵⁶ Ibid, 41.

⁵⁷ Werner, 2010, 92.

penbara sig i materialet samt gradera dess förekomst. De tio första indikatorerna är extrahärade ur teorin strategisk manöver och kommer presenteras i tabellform i analysverktyget. Den elfte och sista indikatorn bidrar till ett perspektiv om det offensiva och defensiva ur Castex' perspektiv och kommer presenteras i fritext i analysverktyget. Varje indikatorbeskrivning kommer att förekommas av en siffra, vilken används för att tydliggöra dess identitet i analysverktyget.

1. Castex beskriver manövern som en genomtänkt handling och således inte något som sker *instinktivt*. Därför kommer aktörernas handlande analyseras ur detta perspektiv för att antingen bekräfta eller dementera förekomsten av ett *instinktivt* snarare än överlagt beteende till följd av förekomsten av minor.
2. Ett *primärt mål* bör identifieras enligt Castex, vilket ska ha en avgörande betydelse för motståndaren och dennes stridsvilja. Sålunda behöver en indikator avhandla huruvida förekomsten av minor har påverkat valet av det *primära målet*.
3. Initiativtagande beskrivs som en framgångsfaktor och därför ska en indikator beröra huruvida förekomsten av minor eventuellt har hämmat aktörernas *initiativförmåga* och förändrat deras beteende i en reaktiv riktning.
4. Castex hävdar att framgång avseende det primära målet nås genom att tillräckliga resurser avdelas till befälhavarens förfogande. Följaktligen är det av intresse att utröna om förekomsten av minor på något sätt har hindrat *resurstillförseln*.
5. *Målprioritering* ska ses som dynamisk då situationen och planen kan förändras. Sålunda kommer en indikator kontrollera om någon sådan förändring har skett till följd av minors förekomst.
6. Hög fart ger enligt Castex handlingsfrihet och av den anledningen kommer en indikator undersöka huruvida enheter reducerade sin *hastighet* på grund av minors förekomst.
7. För att ha förmågan att vidmakthålla fullgod säkerhet för egna styrkor måste *underrättelser* om motståndarens göromål samlas in. Med bakgrund av det kommer en indikator utformas för att möjliggöra granskning av hur inhämtningsprocessen påverkas av förekomsten av minor.
8. *Överraskning* är ytterligare en framgångsfaktor som Castex framhåller och kommer därmed också att undersökas för att se om mineringarna bidrog till ett överrasknings-

moment. Uppvisande av krigslist och försök till vilseledning är exempel på åtgärder som kan leda till *överraskning*.

9. Vid val av manöver bör befälhavaren beakta två saker; hur mycket tid den bedöms ta samt vilket värde dess framgång bidrar med till den övergripande planen. Med anledning av detta kommer en indikator adressera främst hur *tidsåtgången* påverkat planeringen vid kontakt med mineringar.
10. Castex framhåller också att varje manöver som inte leder till *sammandrabbning* har ringa värde. Med det i beaktan kommer en indikator utformas för att fastslå om någon sådan manöver genomfördes och i så fall om mineringar var en bidragande faktor till utfallet.
11. Castex beskriver att det endast är offensivt handlande som kan leda till en progressiv och positiv händelseutveckling. Därför kommer materialet undersökas ur det perspektivet. Dessutom; kan en defensiv part skapa positiva förutsättningar genom nyttjandet av egen terräng? Har någon defensiv part påvisat förmåga till att upprätta ett definitivt skydd? Stämmer det att positiva psykologiska effekter såsom hög moral infinner sig hos offensiva styrkor och motsatsen hos de defensiva? Har offensiva planer föregåtts av förnuftigt övervägande kring dess lämplighet i tid och rum? Har offensiva planer inkluderats av defensiva attribut eller moment?

3.6. Analysverktyg

Med bakgrund av operationaliseringen har följande analysverktyg framtagits:

Indikatorer	Förekomst*
1. Instinktivt handlande	
2. Primärt mål	
3. Hämmad initiativförmåga	
4. Hindrande av resurstillförsel	
5. Förändring av målprioritering	
6. Hastighetsreduktion	
7. Underrättelseinhämtning	
8. Överraskning	
9. Påverkad tidsåtgång	
10. Sammandrabbning	
11. <u>Offensiva kännetecken</u>	<u>Defensiva kännetecken</u>

*0. Nej, ingen förekomst.

1. Ja, men ej direkt följd av minors närvaro.
2. Ja, till följd av minors närvaro med begränsad uppfyllnad
3. Ja, till följd av minors närvaro med fullkomlig uppfyllnad

Indikatorerna kommer att hanteras genom att först fastslå huruvida sådana tendenser, som beskrivs i operationaliseringen, överhuvudtaget förekommer. Om det konstateras att indikatorn förekommer i någon form är nästa steg att sedan avgöra huruvida dess befintlighet är en följd av minors existens i det berörda området. Därefter om indikatorns uppfyllnad kan anses vara fullständig eller endast begränsad. Graderingen av indikatorernas uppfyllnad kommer ske med en siffra, noll till tre, enligt ovan. Siffrorna syftar till att kvantifiera resultatet för att möjliggöra ett tydlig och överskådlig presentation.

3.7. Centrala begrepp

3.7.1. Offensiva sjömineringar

Offensiva sjömineringar utplaceras främst i vatten kontrollerat av fienden vilket innebär att operationstypen är riskfylld.⁵⁸ Fällning från flygplan och ubåt är de vanligaste metoderna då dessa plattformar får ett naturligt skydd genom sin fart respektive dolda uppträdande.⁵⁹ Avsikten med denna typ av minering är ofta aggressiv, det vill säga att målsättningen är att sänka eller kraftigt reducera fartygs operativa förmåga.⁶⁰

3.7.2. Defensiva sjömineringar

Defensiva sjömineringar placeras främst ut i vatten där egen part besitter en hög grad av kontroll, till exempel längs den egna kusten, i anslutning till egna hamninlopp eller på internationellt vatten.⁶¹ Mineringarna är ofta omfattande i sitt utförande med vidsträckta minlinjer och stora mängder minor som ofta är av ett mer primitivt slag såsom förankrade minor.⁶² När mineringarna väl är utlagda så är det vanligt att de beskyddas av kustartilleri eller liknande.⁶³ Defensiva mineringar är inte avsedda att sänka fientliga enheter, utan ska snarare fungera som en barriär inom vilken man fråntar motståndaren möjligheten att vistas.⁶⁴

3.7.3. Sjöminor

Kontaktminan exploderar vid fysisk kontakt med fartyg eller motsvarande. Mintypen är tämligen primitiv och ofta oberoende av elektricitet vilket gör deras livstid lång.⁶⁵

Avståndsminan nyttjar sensorer för att avgöra om den ska detonera, vilket gör den mer avancerad än kontaktminan, men också beroende av elektricitet. Sådana sensorer reagerar i huvudsak på magnetik, akustik, tryck, eller en kombination av dessa.⁶⁶

3.7.4. Strategi och manöver

I syfte att begreppens innebörd förstås och behandlas genomgående på det sätt som är avsett i uppsatsen så kommer de nedan att beskrivas och jämföras utifrån Castex' synsätt och de defi-

---

⁵⁸ Hartmann; Truver, 1991, 7.

⁵⁹ Svortdal, Otto Kristian. *Mineinnsats i sjøkrigen*. Oslo: Institutt for forsvarsstudier, 2002, 56-57.

⁶⁰ Vego, Milan N. *Naval strategy and operations in narrow seas*. 2nd ed. London: Frank Cass publishers, 2003, 167.

⁶¹ Svortdal, 2002, 56.

⁶² Vego, 2003, 218.

⁶³ Ibid, 220.

⁶⁴ Hartmann; Truver, 1991, 6-7.

⁶⁵ Svortdal, 2002, 46.

⁶⁶ Ibid, 46.

nititioner som är normerande för krigsvetenskapen idag.

Castex förhåller sig till den taktiska och strategiska nivån av kriget i sin teoribildning, vilket var de vedertagna metoderna under hans verksamma tid.⁶⁷ Sedan dess har också en operativ nivå tillkommit. Operationskonst, som det benämns i *militärteorins grunder*, är konsten att koordinera och samordna de taktiska medlen på ett sådant sätt att de strategiska målen uppnås.⁶⁸ Castex berör denna nivå av kriget i hög grad, men använder det strategiska begreppet för att åskådliggöra det, vilket en som läsare med fördel kan beakta.

Strategi uppdelas vanligen i flera dimensioner och i teoribildningen har det utkristalliserat sig flera skolor som delar upp begreppet på olika sätt.⁶⁹ Castex tillhör den skola där strategi fördelas till sin respektive geografiska kontext, det vill säga för Castex intressen, landkriget och sjökriget. Dock betonar han vikten av att de inte endast ska ses isolerade, utan även i synergi för att skapa förutsättningar för uppfyllnad av de strategiska målen.⁷⁰

Strategisk manöver, eller det ursprungliga uttrycket *strategic manoeuvre*, är något problematiskt då ordet *manoeuvre* har en mångtydig innebörd i fransk militär skrift. Det kan innebära fysisk förflyttning eller verkställandet av eldgivning och även det planerade utförandet av en operation. Castex åsyftar vid olika tillfällen alla dessa innebörder, antingen enskilda eller i samverkan med varandra.⁷¹ Således är begreppet svårtolkat och som läsare bör en ha kännedom om begreppets vida innebörd.

---

⁶⁷ Castex, 2017, 5.

⁶⁸ Widén, Jerker; Ångström, Jan. *Militärteorins grunder*. Stockholm: Försvarsmakten, 2005, 85.

⁶⁹ Ibid, 79.

⁷⁰ Castex, 2017, 25.

⁷¹ Ibid, 101.

4. Analys

4.1. Strategisk manöver

Nedan följer analysen av strategisk manöver med fallen separerade, för att sedan följas av teorin om offensivt och defensivt i en sammanhängande analys för båda fallen.

4.1.1. Japan

1. Instinktivt handlande

År 1945, under de sista månaderna av andra världskriget, tog Japan stora risker genom att låta handelsfartyg i allt större utsträckning passera genom minfarliga områden utan att föregås av minröjningsoperationer.⁷² Ett sådant beteende kan ses som ett instinktivt handlande i form av sista desperata försök från en nation som till varje pris behöver logistiska resurser för att förse fronten och befolkningen med diverse förnödenheter. Då förberedelserna inför det scenario som drabbade japanerna hade varit undermåliga⁷³ är det osannolikt att de, i den tillsynes hopplösa situation de befann sig i 1945, skulle ha möjligheten att agera på ett mer genomtänkt och rationellt sätt. Dessutom förklarar japanska källor hur de uppfattat att avståndsmi-
norna blev verkanslösa vid fällning på djup större än 50 meter, vilket de med förvåning upptäckte och därefter blev mer benägna att manövrera i sådana områden.⁷⁴ Ett sådant beteende kan ha setts av amerikanerna som riskfyllt när det snarare var ett initiativrikt sätt att anpassa sig efter nya underrättelser. Dessa minors oförmåga att verka på stora djup förklarar förmodligen inte hela vidden av de japanska risktagningarna, men kan potentiellt vara en bidragande faktor.

2. Primärt mål

Det initiala primära målet för japanerna visar inga indikationer på att det varit influerat av minors förekomst. Förmodligen är det till följd av att det var först i ett tämligen sent skede information om observationer kom till ledningens kännedom, vilket ledde till att de förstod omfattningen av operationerna försent. En del av förklaringen till den undermåliga kommunikationen kan vara hederskulturen i Japan. Lokala befälhavare som observerat fällning av minor har inte rapporterat detta vidare i rädsla för att uppfattas som misslyckade av överordnade.⁷⁵ Därtill fanns det en utbredd ovillighet att initialt ge erkännanden för sänkta och försvunna far-

---

⁷² Johnson; Katcher, 1973, 33.

⁷³ Sallagar, 1974, 46.

⁷⁴ Ibid, 48.

⁷⁵ Johnson; Katcher, 1973, 36.

tyg till minor. Civila sjömän hade en generell övertygelse om att det var ubåtar som sköt torpeder mot dem. Andra civilister förundrades över piloternas inkompetens när de fällde sina bomber ute i vattnet, vilket i själva verket var precis där de skulle hamna då det var sjöminor som fälldes och inte flygbomber.⁷⁶ Trots de tydliga indikatorer som bevitnades av både civila och lokal militär personal i början av 1943 hade ledningen ingen chans att bemöta den intensifierade kampanjen 1945 på ett adekvat sätt till följd av ovetskap.⁷⁷

3. Hämmad initiativförmåga

Som nämndes under *primärt mål* vidtogs inte åtgärder i ett tidigt skede till följd av den japanska hederskulturen, vilket påvisar en tydlig brist på initiativ. Emellertid påvisas initiativförmåga när de förflyttade sig över minlinjer som de visste var ineffektiva, vilket omnämndes under *instinktivt handlade*.

4. Hindrande av resurstillförsel

Till följd av Japans geografiska förutsättningar är den japanska befolkningen beroende av fungerande logistikkedjor och samtidigt är de väldigt sårbara för attacker mot desamma. Under andra världskriget kom majoriteten av krigsindustrins olja, järn och kol till öarna genom sjöburen import. Tjugo procent av alla livsmedel kom samma väg, vilket vid första anblick kan tyckas vara något som är hanterbart att förlora vid kris. Dock var det redan fattigt i landet och många levde på ett existensminimum, vilket ledde till att minsta påverkan på importen fick allvarliga konsekvenser för befolkningen.⁷⁸ Påverkan av dessa livsnödvändiga transporter var själva syftet med blockaden och något de allierade lyckades väl med då det vid krigets slut rådde en nästintill fullkomlig blockad på flera vitala platser längs landets kust.⁷⁹

5. Förändring av målprioritering

Som tidigare nämnt gavs inte ledningen förutsättningar initialt för att värdera hotet som minorna utgjorde då de hade otillräcklig kännedom om dess utbredning. Senare skeenden ger tydliga indikationer på att hanteringen av minhotet blev den högst prioriterade verksamheten fram till krigsslutet. Det åskådliggjordes bland annat genom att luftvärnspjäser flyttades från viktiga industrisäten till områden där de skulle förstärka försvaret mot flygfällning av minor.

---

⁷⁶ Lott, Arnold S. *Most dangerous sea [A history of mine warfare, and an account of U.S. navy mine warfare operations in world war II and Korea]*. Annapolis: U.S. naval institute, 1959, 209.

⁷⁷ Johnson; Katcher, 1973, 33.

⁷⁸ Lott, 1959, 207.

⁷⁹ Johnson; Katcher, 1973, 27-28.

Dessutom öronmärktes teknisk personal till att företrädesvis vara behjälpliga med avmagnetiseringen⁸⁰ av fartyg, trots att yrkeskategorin var en bristvara inom hela krigsmakten.⁸¹ Dessa omprioriteringar visar tydligt att hanteringen av de allierades minoffensiv hade transformerats till ett primärt mål för Japan.

6. Hastighetsreduktion

Med den ökade närvaron av minor minskade samtidigt tempot med vilket Japan kunde bedriva sin sjöburna logistik. Då magnetiska minor utgjorde ett så förödande hot mot fartyg med stålskrov utvecklades tämligen ineffektiva metoder där lasten flyttades över från stora stålfartyg till små fartyg byggda i trä när de skulle passera minfarligt område. Det var en tidsödande metod som hämmade flödeskapaciteten avsevärt och dessutom förblev hotet av akustiska minor oförändrat. Dessutom blev besättningarna ombord på handelsfartygen allt mer ängsliga för att segla på en mina, vilket ledde till att de sänkte farten i ett desperat försök att agera riskmedvetet. Dessa två verksamhetsfördröjande fenomen förekom i hela den japanska intressesfären.⁸²

7. Underrättelseinhämtning

När det hade kommit till allmän kännedom att mineringar skedde upprättades utkiksposter av japanerna. Dessa poster kunde utröna mönster i både tid och rum avseende hur minorna föllades. Dessutom var själva fällningsförfarandet återkommande med hänsyn till avståndet mellan minorna i minlinjerna, vilket underlättade de japanska minröjningsinsatserna då de hade en god uppfattning om var de skulle leta i somliga områden. Analyser av minornas konstruktion underlättades också av att en mängd minor föllades med så dålig precision att de hamnade på land, således blev bärgningsförfarandet väldigt enkelt.⁸³ Så trots Japans stora problem med att hantera situationen hade de allierades metoder brister som japanerna uppmärksammade och utnyttjade till egen fördel.

---

⁸⁰ Avmagnetisering innefattar metoder som reducerar metalliska föremåls, såsom fartyg, så kallade magnetiska signatur. Syftet med dessa åtgärder är att förebygga och fungera som ett motmedel mot minor med magnetiska sensorer.

⁸¹ Johnson; Katcher, 1973, 33.

⁸² Lott, 1959, 217-218.

⁸³ Sallagar, 1974, 49.

8. Överraskning

Trots att de allierade agerade kontraproduktivt i inledningen av de yttre småskaliga mineringarna 1942-1943 avseende grundprinciperna för överraskning, lyckades de ändå uppnå detta. Dessa principer är att nya revolutionerande metoder och teknik hålls hemligt för motståndaren fram till att de introduceras i striden i syfte att omöjliggöra framförhållning och ingen tid till att utveckla motmedel. Dessutom att vid introduktionen använda det i stor skala för att överväldiga motståndaren.⁸⁴ Det som skede i Japan var raka motsatsen till detta då avståndsminan introducerades i liten skala långt innan huvudanfallet skulle ske. Då japanerna misslyckades med att identifiera hotet i ett tidigt skede blev användandet av samma mintyper och metod i stor skala en överraskning för dem 1945.⁸⁵

9. Påverkad tidsåtgång

Minoffensiven fortlöpte fram till dagen då Japan kapitulerade och blev således en långdragen historia med flera skeenden av varierande intensitet.⁸⁶ Vid en intervju efter krigets avslut med kommendör Kyuzo Tamura yttrade han att blockaden mot Japan hade varit så effektiv att en tidigarelagd kapitulation hade framtvingsats om *Operation Starvation* hade påbörjats tidigare.⁸⁷ Det fanns en uttalad vilja från den amerikanska flottans ledning att starta operationen tidigare, men på grund av internpolitiska intressekonflikter med flygvapnet verkställdes inte ordern förrän första april 1945, trots att viljan från flottans sida fanns redan i mars 1942.⁸⁸

10. Sammandrabbning

Frånsett de sporadiska luftvärnseldöppnanden mot allierat flyg var mineringskampanjen förskonad mot direkt konfrontation. Det är inte särskilt underligt då avsikten med kampanjen var att upprätta en blockad, vilken syftade till att frånta Japan möjligheten att agera överhuvudtaget via sjövägen.⁸⁹

---

⁸⁴ Johnson; Katcher, 1973, 36.

⁸⁵ Ibid, 36.

⁸⁶ Lott, 1959, 228.

⁸⁷ Ibid, 227.

⁸⁸ Ibid, 222-223.

⁸⁹ Johnson; Katcher, 1973, 21.

4.1.2. Korea

1. Instinktivt handlande

En situation som uppstod dagen innan operationen vid Wonsan påbörjades kan uppfattas som instinktivt agerande, vilket skedde på högsta militära beslutsnivå. Om de sydkoreanska styrkorna tog Wonsan själva innan den planerade landstigningen hade General MacArthur funderingar på att dela upp styrkan för att möjliggöra två simultana landstigningar, en vid Wonsan som planerat och ytterligare en vid Hungham. Amiral Joy, som var chef för de marina styrkorna, lyckades dock övertyga MacArthur om att det var en ohållbar idé då resurserna redan var otillräckliga för att utföra en minröjningsoperation åt gången.⁹⁰ Följaktligen var situationen inte påverkad av minors förekomst, men hade haft potentiellt stor påverkan på bemötandet av minhotet vid införlivning.

2. Primärt mål

Det primära målet för operationen var att korsa gränsen norrut och framtvinga en nordkoreansk kapitulation där de hade starkast fäste. Dock fanns det interna meningsskiljaktigheter om hur amfibie- och markförband skulle transporteras norrut i landet. Flottan förespråkade förflyttning medelst land då de bland annat hade farhågor om de hinder som senare skulle möta dem vid landstigningen. Armén såg däremot inte det som ett alternativ då de förutspådde att terrängen var ogenomtränglig för somliga fordon som därför hade behövt överges.⁹¹ Trots sin motvillighet blev flottan beordrad att genomföra trupptransporten med det övergripande syftet att ta Nordkorea. Således var det primära målet statistiskt.

3. Hämmad initiativförmåga

De amerikanska minröjarna påvisade ständig initiativförmåga trots den svåra situation de var ålagda att bemästra, Wonsan inkluderat. Redan första dagen av röjningsinsatsen vid Wonsan verkställdes ett betydande omfallsbeslut. Då den initiala leden visade sig vara ytterst minerad valdes en ny led som tidigare varit den sovjetiska navigationsleden, i hopp om att den mine-rats ovarsamt och i hast.⁹² Dessutom sattes jagare i arbete för att stötta i insatsen genom att man nyttjade deras ubåtsjaktsonar för att erhålla indikationer om närvaron av minor.⁹³ Ytterligare ett exempel är sättet som helikoptrar kom att nyttjas. Vid goda väderförhållanden blev

---

⁹⁰ Cagle; Manson, 1957, 120-121.

⁹¹ Ibid, 118-119.

⁹² Ibid, 134-136.

⁹³ Ibid, 143.

piloterna varse om att de kunde se minor i vattenvolymen och de blev därefter en självskriven del av underrättelseförmågan.⁹⁴ Ovanstående exempel påvisar att minröjarna var fast beslutna att färdigställa leden.

4. Hindrande av resurstillförsel

Ett av huvudsyftena med att ta Wonsan var att upprätta kontroll över en framskjuten hamn där materiel och förnödenheter med enkelhet kunde levereras till landoffensiven.⁹⁵ Genom förseningen lyckades nordkoreanerna hindra detta under en kort stund, vilket potentiellt hade kunnat leda till ödesdigra följder. Men under omständigheterna blev den strategiska planen knappt lidande till amerikanernas gagn.⁹⁶

5. Förändring av målprioritering

Ur ett minröjningsperspektiv var målet initialt att upprätta säkra leder in i Wonsans hamn på ett tidseffektivt sätt. Således prioriterades områden där förekomsten av minor inte förväntades och på sätt undvek den tidsödande uppgiften att svepa och oskadliggöra dem. Efter landstigningens fullbordande den 25:e oktober var minröjningen för det mesta inte av tidskritisk karaktär under resterande varaktighet av kriget.⁹⁷ Dessutom fanns det ett intresse av att möjliggöra rörelsefrihet för bestyckade ytstridsfartyg närmare kusten i syfte att kunna bidra med eldunderstöd iland. Därför instruerades minröjarna att leta efter minor istället för att undvika dem, vilket visar på en förändrad målprioritering på taktisk nivå som ledde till operativ effekt.⁹⁸ Dock skedde denna förändring till följd av ytstridsenheterens behov och inte på grund av förekomsten av minor.

6. Hastighetsreduktion

I materialet ges inga indikationer på att fartygen förflyttade sig långsammare än normalt, men med förbehåll för att minsvepning är långsam verksamhet i sin natur.

7. Underrättelseinhämtning

Fortlöpande under operationen i Wonsan samt resterande tid av Koreakriget utfrågades tillfångatagna nordkoreaner som hade kännedom om mineringarna. Dessa källor utgjorde de hu-

---

⁹⁴ Cagle; Manson, 1957, 135.

⁹⁵ Levie, 1992, 141.

⁹⁶ Lott, 1959, 277.

⁹⁷ Ibid, 281.

⁹⁸ Ibid, 282.

vudsakliga tillhandahållna underrättelserna om mineringarnas storlek, placering och typ. Många av källorna var oväntat medgörliga och bidrog till en mångfaldig förbättrad vetskap om mineringarna.⁹⁹ Som tidigare nämnts användes också helikoptrar för att spana efter minor visuellt och det med stor framgång.¹⁰⁰

8. Överraskning

Att minor skulle förekomma var inte den stora överraskningen, utan det som förvånade var hur de användes och i vilken omfattning.¹⁰¹ De yttre mineringarna var ingen större utmaning då de uteslutande bestod av kontaktminor, vilka minsveparna hade effektiva arbetsmetoder mot. När det endast var en kort sträcka kvar blev besättningarna varse om att den sista delen in till hamnen var minerad med avståndsmminor och uppdraget skulle sträcka sig ytterligare sju dagar innan hamnen kunde förklaras öppen.¹⁰²

9. Påverkad tidsåtgång

I detta avseende var nordkoreanerna framgångsrika då de lyckades fördröja landstigningen avsevärt och rubba den amerikanska planeringen.¹⁰³ Händelsen påverkade inte kriget i Korea avsevärt, men den amerikanske marinoperativa chefen uttalade senare en stor oro för vilka konsekvenser en sådan försening hade kunnat få under andra omständigheter.¹⁰⁴ Om den amerikanska ledningen hade haft kännedom om de hinder de skulle ställas inför är det sannolikt att de valt en alternativ plan.

10. Sammandrabbning

På grund av de sydkoreanska styrkornas överraskande effektiva förflyttning samt landstigningens försening tog de koreanska styrkorna hand om det lilla motstånd som fanns i Wonsan. Därav uteblev den förväntade konfrontationen när amerikanerna väl kom iland.¹⁰⁵

---

⁹⁹ Cagle; Manson, 1957, 202-204.

¹⁰⁰ Ibid, 135.

¹⁰¹ Hartmann; Truver, 1991, 78.

¹⁰² Cagle; Manson, 1957, 143-144.

¹⁰³ Hartmann; Truver, 1991, 78.

¹⁰⁴ Lott, 1959, 277.

¹⁰⁵ Cagle; Manson, 1957, 147.

4.2. Det defensiva och offensiva

De allierades insats i Japan genomsyrades av progressivitet och få motgångar, medan insatsen i Korea ställdes inför betydande friktioner. Trots sin offensiva karaktär kunde inte önskvärd progressivitet förmås i Korea, vilket till stor del orsakades av bristande överväganden kring området landstigningen skulle ske i kombination med en undermålig förståelse för vad det inrebar att genomföra operationen med ett underskott av minsvepare.¹⁰⁶

Nordkoreanerna utnyttjade dessutom sin kännedom om den kanaliserande och uppgrundande topografin till sin egen fördel genom minläggning, vilket kan ses som ett positivt nyttjande av deras defensiva position.¹⁰⁷ Trots det framgångsrika användandet av minor blir resultatet på intet vis ett fullkomligt skydd då barriären forceras inom loppet av femton dagar, vilket vore en utopisk målsättning och den fem dagar långa förseningen blev tillräckligt problematisk för amerikanerna.¹⁰⁸ Ett mer långsiktigt resultat uppnås i Japan då den offensiva minoperationen är en påtagligt bidragande faktor till Japans kapitulation.¹⁰⁹

I Japan används dessutom nästintill uteslutande plattformar med defensiva attribut, det vill säga ubåt och flygplan, trots den i övrigt offensiva operationen.¹¹⁰ Amerikanerna bedrev offensiva kampanjer i båda krigen och lyckades tillsynes upprätthålla en hög moral bland manskapet trots stundtals svåra situationer.¹¹¹ Främst i Korea urskiljs låg moral bland de nordkoreanska styrkorna då fångar utan särskilda påtryckningar förmedlade korrekta och avgörande underrättelser.¹¹²

---

¹⁰⁶ Cagle; Manson, 1957, 150-151.

¹⁰⁷ Lott, 1959, 285.

¹⁰⁸ Levie, 1992, 142-143.

¹⁰⁹ Lott, 1959, 208.

¹¹⁰ Johnson; Katcher, 1973, 21.

¹¹¹ Cagle; Manson, 1957, 134-136.

¹¹² Ibid, 202-204.

4.3. Resultat

Analysens resultat presenteras först i den matris som utgjort analysverktyget för att sedan tolkas och resoneras kring i fritext.

Japan		Korea	
Indikatorer	Förekomst *	Indikatorer	Förekomst*
1. Instinktivt handlande	2	1. Instinktivt handlande	1
2. Primärt mål	0	2. Primärt mål	0
3. Hämmad initiativförmåga	2	3. Hämmad initiativförmåga	0
4. Hindrande av resurstillförsel	3	4. Hindrande av resurstillförsel	2
5. Förändring av målprioritering	3	5. Förändring av målprioritering	1
6. Hastighetsreduktion	3	6. Hastighetsreduktion	0
7. Underrättelseinhämtning	0	7. Underrättelseinhämtning	0
8. Överraskning	2	8. Överraskning	2
9. Påverkad tidsåtgång	3	9. Påverkad tidsåtgång	3
10. Sammandrabbning	0	10. Sammandrabbning	0
11. <u>Offensiva kännetecken</u> -Progressivitet (allierade) -Avgörande utfall (allierade) -Hög moral (allierade)	<u>Defensiva kännetecken</u> -Defensiva attribut (allierade)	11. <u>Offensiva kännetecken</u> -Bristfällig planering (USA) -Hög moral (USA) -Långsam progression (USA)	<u>Defensiva kännetecken</u> -Nyttjande av känd terräng (Nordkorea) -Ej absolut skydd (Nordkorea) -Låg moral (Nordkorea)

*0. Nej, ingen förekomst.

1. Ja, men ej direkt följd av minors närvaro.
2. Ja, till följd av minors närvaro med begränsad uppfyllnad.
3. Ja, till följd av minors närvaro med fullkomlig uppfyllnad.

Vid sammanställning av analysen kan det konstateras att det offensiva fallet får en markant större uppfyllnad med sina 18 av 30 möjliga, mot det defensiva fallets 9. Det innebär att teorin om strategisk manöver har ett större förklaringsvärde för hur en offensivt minerande part påverkar sin motståndare än en motsvarande defensiv aktör.

Likheter återfinns mellan fallen då indikatorerna för primärt mål, hämmad underrättelseinhämtning och sammandrabbning resulterar i samma grad av uppfyllnad.

Av de fenomen som Castex beskriver som typiska för det defensiva och offensiva återfinns i båda fallen, vilket påvisar teorins verklighetsförankring. I de bägge fallen var USA:s inbland-

ning av offensiv karaktär, vilket också återspeglas i analysen där alla identifierade offensiva kännetecken har en amerikansk koppling. Under minkampanjen i Japan lyckas de både uppnå en kontinuerlig progressivitet och ett avgörande utfall, medan de i Korea inte når sådana framgångar dels på grund av bristande planering. Trots de olika utfallen bibehålls en hög moral och initiativförmåga i båda fallen.

Nordkoreanerna når framgång med ett defensivt uppträdande, vilket kan härledas till det betänksamma nyttjandet av egen terräng samt amerikanernas otillräckliga betänksamhet. Japan är en uppenbart defensiv aktör i kriget, men deras uppträdande kan inte förklaras med Castex teori.

5. Avslutning

5.1. Besvarande av frågeställningar

Med början på underfrågorna och avslutningsvis huvudfrågan:

-I vilken utsträckning har Castex' teorier ett förklaringsvärde för utfallet vid de offensiva mineringsoperationerna i Japan 1942-1945?

Ur manöversynpunkt har ett tydligt förklaringsvärde kunnat påvisas avseende hur en minerande part kan bestrida motståndarens möjlighet att nyttja manövern förtjänster. Dessutom har offensiva och defensiva aspekter från aktörernas handlande, främst de allierade, påvisat att Castex' resonemang gäller.

-I vilken utsträckning har Castex' teorier ett förklaringsvärde för utfallet vid de defensiva mineringsoperationerna i Korea 1950-1953?

De framgångar nordkoreanerna uppnådde i Korea kan i mindre utsträckning förklaras genom strategisk manöver. Emellertid har teorin om det offensiva och defensiva ett högt förklaringsvärde då båda aktörernas handlande i stor utsträckning överensstämmer med hur Castex beskriver det.

I vilken utsträckning kan företeelsen av offensiva och defensiva minläggningsoperationer förklaras med hjälp av Castex' teorier om sjökriget?

Svaren på underfrågorna visar att det finns ett tydligt förklaringsvärde för mineringsoperationer sett från de olika teoriernas perspektiv. Dock finns det en påtaglig dissonans mellan operationstyperna ur manöversynpunkt då offensiva mineringsoperationer har ett avsevärt högre förklaringsvärde. Ur det offensiva och defensiva perspektivet finns det en större balans mellan operationstyperna då resultatet visar på en mer jämlik överensstämmelse med Castex' teori, dock med en något högre uppfyllnad för defensiva operationer.

5.2. Diskussion

Syftet med uppsatsen har varit att bidra till en förståelse för hur en aktör som blir utsatt för minor påverkas i sin krigsutövning samt hur offensiva och defensiva fenomen i minkriget påverkar dess utgång. Castex har en bestämd uppfattning om att avgörande framgångar i kriget endast kan uppnås genom ett offensivt handlande, vilket bekräftas i denna uppsats. De nord-

koreanska framgångarna ska inte förringas, men en fem dagar lång fördröjning var inte i detta fall likställt med ett avgörande medan mineringarna i Japan blev en bidragande faktor till avgörandet i kriget. Landstigningen i Korea gick inte som det var tänkt på många sätt. Trots motgångarna är handlingskraften stor och amerikanerna lyckas ta sig ur situationen med lindriga följder. Att förseningen inte fick några avgörande följder har flera anledningar, däribland att motståndet iland slogs ned av sydkoreanska styrkor. Dessutom, som Castex hävdar, kan alla planer misslyckas, men de som är av offensiv karaktär tenderar att få lindrigare konsekvenser och fallet i Korea är ett exempel på det.

Teorins delvis bristande förklaringsvärde åskådliggörs då Japan som är en tydligt defensiv aktör inte får någon indikation i analysverktygets sista del. Vilket ytterligare belyser Castex brister i att förklara det defensiva.

I analysen blir det också tydligt att strategisk manöver genomsyras av offensiven genom det tydliga resultatet som påvisas genom det offensiva fallets höga grad av uppfyllnad. Detta faktum kan innebära två saker, antingen är teorin endast lämpad att användas i offensiv kontext eller så har defensiva operationer inte kapacitet att påverka en motståndare avsevärt. I Korea får endast *påverkad tidsåtgång* full uppfyllnad, vilket också var själva syftet. Därför argumenterar jag för att analysen är valid och att förklaringen ligger i att den defensiva operationen hade en lägre ambitionsnivå och har således varken kapaciteten eller avsikten att påverka motståndaren i samma utsträckning.

Primärt mål får ingen uppfyllnad för något av fallen vilket påvisar att det funnits en bristande minmedvetenhet vid planering och således har minhotet bevisligen inte tagits på tillräckligt allvar.

Dessutom uteblir *sammandrabbning* i båda fallen vilket kan argumenteras för att det inte är besynnerligt eftersom att minkriget är en defensiv företeelse och syftar till att påverka motståndaren i den grad att denne inte förmår att genomföra offensiv verksamhet.

Även förmågan att inhämta *underrättelser* får minimal påverkan till följd av minor i de bägge fallen. Det visar att underrättelsekanaler tillsynes fungerar effektivt även vid användandet av minor, vilket kan ha en delförklaring i att man inte nödvändigtvis behöver färdas på vattnet i fartyg med stort djupgående för att erhålla relevant information om minors förekomst och placering. Exempel som påvisar detta från fallen är användandet av helikopter och utfrågningar av lokalbor för att erhålla underrättelser.

Undersökningen av de två fallen visar tydliga resultat, men för att avgöra vilken nytta de gör i en större kontext behöver dess generaliserbarhet förstås. De tre ovannämnda indikatorerna som inte fick någon nämnvärd uppfyllnad inom ramen för denna studie kan sägas vara generella då likadant resultat erhålls i båda fallen. I övrigt är det svårt att urskilja vilka delar som inte generaliserbara. Det som kan konstateras är att fallen utgör extrema exempel avseende de framgångsrika resultat de uppnådde. Om motsvarande studie utfördes på fall med mer genomsnittliga resultat hade den studien kunnat jämföras med denna och en gynnsammare uppskattning av generaliserbarheten hade kunnat utföras.

Vad som också påverkar studiens generaliserbarhet är de brister och tillkortakommanden denna uppsatsen innefattats av. Valet att utgå från två skilda teorier och att genomföra analyserna på olika sätt har visat sig vara problematiskt då det är tveksamt om det bidragit till ett större förklaringsvärde. Snarare uppfattar jag själv att metoden och forskningsdesignen har gett ett otydligt och villrådigt intryck. Om jag skulle påbörja denna process på nytt hade jag förmodligen endast utgått från strategisk manöver som teori med motiveringen att det hade bidragit med en större uttrycksskärpa i uppsatsen.

Följaktligen kan nedanstående slutsatser dras:

- Castex' teorier har, i olika utsträckning, ett förklaringsvärde i en minkrigskontext.
- Utifrån teorin tycks offensiva och defensiva mineringsoperationer vara tämligen skilda företeelser.
- Resultatets generaliserbarhet för minkriget som totalitet är problematiskt att avgöra med denna enda studie.

5.3. Relevans för yrkesutövningen

Den utveckling som USA:s minvapen genomgick 1945-1950 är en unik händelse, men flertalet andra marina stridskrafter runt om i världen har under olika tidsperioder genomgått liknande processer, inte minst Sverige. Den svenska marinen, med ansvaret att upprätthålla en förmåga att bemöta minhot samt att använda vapnet till egen vinning, har idag en begränsad förmåga att utöva detta ansvarsområde. Sveriges långa och jämförelsevis grunda kust med flera skärgårdar och andra kanaliserande vatten gör den lämplig för användandet av minor, både till eget försvar och för en motståndare att beröva rörelsefrihet i eget territorialt vatten. De minröjande fartyg som idag utgör vår huvudsakliga förmåga är få i förhållande till den

kust de är ålagda att skydda och då är den förmågan mångfaldigt bättre än den att lägga minor.

Bennet som omnämndes i forskningsöversikten hävdar att marina organisationers oförmåga att bibehålla adekvata minkrigsresurser bland annat beror på sociala fenomen där minkrigets ställning i organisationen ofta anses vara oattraktiv och föranleder en kollektiv ovilja att satsa på förmågan.¹¹³ Ett steg mot en mer minmedveten svensk marin är att faktiskt prata om minor och denna uppsats utgör ett steg i den riktningen. Dessutom bidrar uppsatsen till insikter av vad som faktiskt kan åstadkommas med sjöminor och hur det kan förstås ur ett manöverperspektiv, vilket ger en förståelse för hur deras närvaro kan leda till påverkan på strategisk nivå. Min övertygelse är att sådana insikter gynnar både minkrigare och övriga sjöofficerare.

5.4. Vidare forskning

Denna studie är ett inledande bidrag till ett teoretiskt perspektiv av minkrigsdiskursen. Om fler studier utförs med andra fall eller annan teoribildning kan ytterligare generaliserbarhet uppnås och denna studies resultat kan bekräftas eller dementeras. Efter att tillräckliga studier utförts har en grund skapats för att potentiellt utveckla en specificerad minkrigsteori vilket jag bedömer vore ett stort steg för sjökrigets utveckling.

---

¹¹³ Bennet, 1998, 3.

6. Litteratur och referensförteckning

6.1. Litteratur

Cagle, Malcolm W.; Manson, Frank A. *The sea war in Korea*. Annapolis: United States naval institute, 1957.

Castex, Raoul. *Strategic theories*. Annapolis: Naval institute press, 2017.

Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson, Henrik; Towns, Ann; Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan [Konsten att studera samhälle, individ och marknad]*. Uppl. 5:1. Stockholm: Wolters Kluwer, 2017.

George, Alexander L.; Bennett, Andrew. *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge: MIT Press, 2005.

Hartmann, Gregory K.; Truver, Scott C. *Weapons that wait [Mine warfare in the U.S. Navy]*. Updated ed. Annapolis: United States naval institute, 1991.

Johannessen, Asbjørn; Tuft, Per Arne. *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Uppl. 1:3. Malmö: Liber, 2003.

Levie, Howard S. *Mine warfare at sea*. Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers, 1992.

Loring Morison, Samuel. *International guide to naval mine warfare*. Washington D.C.: King Communication Group Inc., 2000.

Lott, Arnold S. *Most dangerous sea [A history of mine warfare, and an account of U.S. navy mine warfare operations in world war II and Korea]*. Annapolis: U.S. naval institute, 1959.

Svortdal, Otto Kristian. *Mineinnsats i sjøkrigen*. Oslo: Institutt for forsvarsstudier, 2002.

Vego, Milan N. *Naval strategy and operations in narrow seas*. 2nd ed. London: Frank Cass publishers, 2003.

Werner, Christopher. *Sjömak [Teori och praktik]*. Uppl. 2:1. Stockholm: Försvarshögskolan, 2010.

Widén, Jerker; Ångström, Jan. *Militärteorins grunder*. Stockholm: Försvarsmakten, 2005.

6.2. Artiklar

Bennet, Chris. *Mine Warfare at Sea*. African Security Review. Vol. 7, No. 5 (1998). DOI: 10.1080/10246029.1998.9627874.

Halvorsen, Peter. *The Royal Navy and mine warfare, 1868-1914*. Journal of strategic studies. Vol. 27, No. 4 (2004). DOI: 10.1080/136236904200514565.

Hughes, Wayne P. *Naval maneuver warfare*. Naval war college review. Vol. 50, No. 3 (1997). <http://130.252.58.169/docview/205923021?accountid=8325> (Hämtad 2018-04-29).

Schwarz, Martin. *Future Mine Countermeasures: No Easy Solutions*. Naval War College Review. Vol. 67, No. 3 (2014). <http://130.252.58.169/docview/1530093639?accountid=8325> (Hämtad 2018-02-23).

Truver, Scott C. *Taking Mines Seriously: Mine warfare in China's Near Seas*. Naval War College Review. Vol. 65, No. 2 (2012). <http://130.252.58.169/docview/928969715?accountid=8325> (Hämtad 2018-02-26).

Vego, Milan N. *On littoral warfare*. Naval war college review. Vol. 68, No. 2 (2015). <http://130.252.58.169/docview/1660144761?accountid=8325> (Hämtad 2018-03-27).

6.3. E-litteratur

Johnson, Ellis A.; Katcher, David A. *Mines against Japan*. Silver Spring: Naval ordnance laboratory, 1973. <https://hdl.handle.net/2027/mdp.39015031485348> (Hämtad 2018-04-03).

Sallagar, Frederick M. *Lessons from an aerial mining campaign (operation starvation)*. <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a009135.pdf> Santa Monica: RAND Corporation, 1974. (Hämtad 2018-04-07).